
A dark, atmospheric photograph of a forest. In the foreground, a wooden walkway with a railing leads through a dense thicket of bare, gnarled trees. The lighting is dim and moody, with a greenish-grey tint, creating a sense of mystery and eeriness. The trees are mostly without leaves, with some sparse, dark leaves visible on the branches. The overall mood is somber and haunting.

«Горгони, гідри, химери, страхітливі історії про Келено¹ та гарпі можуть зароджуватися в умах схильних до забобонів людей, – але вони були там і раніше. Це все копії, типи – архетипи, що завжди існували в нас, існували вічно. Бо як інакше взагалі може впливати на нас те, що ми насправді вважаємо вигадкою? Чи вони нас жахають, бо ми відчуваємо, що вони здатні зашкодити нам фізично? О, це в останню чергу! Просто ці жахи давніші. Вони існували ще до тіла – іншими словами, якби не було фізичної оболонки, їхня суть не змінилася б... Той жах, який ми відчуваємо, має суто духовну природу. І те, що він за силою впливу нічим не поступається реальним об'єктам, і те, що він сповнював нас у роки нашого безгрішного дитинства, – все це ускладнює пошуки рішення, яке могло б допомогти нам досягти досвіди, що передували земному життю, бодай краєм ока зазирнути у світ тіней, який передує існуванню».

Чарльз Лемб.
«Відьми та інші нічні жахи»

струмком і прямовисним схилом Круглої Гори, – чудернацька купка ветхих халуп під мансардними дахами, вигляд яких свідчить про дуже давні архітектурні традиції, не характерні для інших споруд цього регіону. А коли придивитися ближче, то можна побачити, що більшість із цих будинків покинуті та на межі руйнування, а церква з поваленою дзвіницею слугує лише господарчим складом для мешканців села. Страшно довіритися темному тунелю критого мосту, але його не оминати. Перетнувши річку, одразу відчуваєш ледь вловимий нудотний запах, запах багатоговікового гниття і тліну, що витає на вуличках села. Величезне полегшення – вибратися з цієї місцини, піти вузькою стежкою навколо підніжжя пагорбів, через рівнину, що лежить далі за пагорбами, аж доки дорога знову не виїде на перехрестя Елзбері. Іноді аж тоді подорожній дізнається, що проминув Данвіч.

Сторонні намагаються бувати в Данвічі якомога рідше, а після однієї жахливої пори всі дорожні знаки, що вказували на те село, познімали. Якщо оцінювати місцевий краєвид за класичними естетичними канонами, то прекрасніший годі й уявити, а все ж там немає ні сліду художників чи мандрівників. Два століття тому, в часи пересудів про відьомське поріддя, дияволопоклонництво, дивні з'яви в лісі, коли над такими балачками ще ніхто не сміявся, люди уникали тих місць. У наш раціональний час їх так само уникають, хоч і не розуміють чому, а спогади про жах Данвіча 1928 року надійно сховані у серцях тих, хто щиро вболіває за добробут села, та і всього світу. Можливо, одна з причин – хоч вона й не стосується необізнаних із краєм чужинців – в тому, що місцеві жителі зараз взагалі жахливо занепали, впевнено рухаючись шляхом деградації та регресу, що зрештою звично для нетрів Нової Англії. Вони наче сформували свою власну расу, в якій яскраво виражаються розумові та фізичні стигмати дегенерації та кровозмішання. Середній показник їхнього інтелектуального розвитку неймовірно низький, при цьому їхні хроніки рясніють згадками про жахливі злочини, загадкові вбивства, кровозмішення і діяннями настільки жорстокі та збочені, що їм навіть важко дідорати назву. Стара аристократія³, яку представляють два чи три гербоносні⁴ роди, що приї-

хали із Салема 1692 року, трохи підноситься над загальним рівнем занепаду, хоча чимало їхніх відгалужень настільки безнадійно загрузли серед низів населення, що лише імена нагадують про їхнє походження. Деякі Уотлі та Бішопи досі посилають своїх старших синів у Гарвард та Міскатонік, хоч ці сини нечасто повертаються назад під трухляві дахи, де народилися і вони самі, і їхні прабатьки.

Ніхто, навіть люди, що володіють якимись фактами стосовно нещодавнього жаху, не може сказати, що не так із Данвічем; а проте старі легенди оповідають про нечестиві ритуали і таємні зібрання індіанців, на яких вони прикликали блюзнірські тіні сутностей, що приходили з великих округлих пагорбів, і возносили дикі оргіастичні молитви, на які земні глибини відповідали гучним тріскотом і гуркотінням. У 1747 році преподобний Авія Годлі, який щойно прибув до Конгрегаційної церкви у Данвічі, виголосив достопам'ятну проповідь

про близьке пришествя Сатани та його бісів, в якій, зокрема, сказав:

«Мусимо визнати, що богохульства пекельного сонму демонів надто очевидні, щоб їх заперечувати; прокляті голоси Азазеля і Бузраеля, Вельзевула і Белпала лунають з-під землі, і багато хто з нині живих може це засвідчити! Я сам не даю як півмісяця тому виразно чув розмову злих сил під пагорбом за моїм домом, і лунали там брязкіт і гуркіт, крестання, тріск і шипіння, на які не здатна жодна земна істота, і звуки ці достеменно линули із тих печер, які лише чорній магії під силу знайти, і лише Дияволу – відчинити».

Пан Годлі зник невдовзі після виголошення цієї проповіді, але текст надрукований у Спрінгфілді, і досі доступний. Для геологів та фізіографів⁵ так і залишилися загадкою звуки, що лунають серед пагорбів, про які продовжували повідомляти з року в рік.

Х

Зрештою, троє арктемців – старий сивобородий доктор Ермітедж, присадкуватий, із попелястою чуприною професор Райс і худорлявий молодий доктор Морган – ползли на гору самі. Після тривалих і докладних роз'яснень про наведення і правила користування вони залишили зорову трубу групці переляканих селян, що зосталася на дорозі, тож вони увесь час, передаючи один одному трубу, спостерігали, як триця вчених підіймається на гору. Йти було важко, Ермітеджа не раз доводилося підтримувати. Високо над ними, торуючи неймовірну стежку, пекельна істота немов зумисне повільним поступом зминала і ламала рослинність на своєму шляху. Стало зрозуміло, що переслідувачі наздоганяють потвору.

Куртіс Уотлі – з невиродженої гілки роду – саме дивився крізь зорову трубу, коли це арктемці різко звернули зі стежки. Він пояснив юрбі, що, очевидно, ті намагаються дістатися до нижнього схилу гори, з якого було добре видно стежку саме над тим місцем, де зараз розсувались чагарі. Так і сталося – чоловіки піднялися на цей пагорб всього за якусь хвилину після того, як її проминуло невидиме жахіття.

Тоді Веслі Корі, який забрав трубу, вигукнув, що Ермітедж узяв до рук той розпорскувач, що його ніс Райс, і, отже, щось от-от станеться. Юрба захвилювалася, пригадавши, що саме за допомогою цього розпорску-

вача незрима потвора повинна була б на мить стати видимою. Двоє чи троє чоловіків заплющили очі, але Куртіс Уотлі знову навів трубу на пагорб і максимально підкрутив різкість. Він побачив, що Райс, який стояв саме на тому схилі гори над потворою і трохи позаду неї, мав чудову нагоду розпилити чудодійний порошок.

Чоловіки, які дивилися без зорової труби, побачили лише біля верхівки гори миттєвий вибух сірої хмари розміром з чималий будинок. Куртіс же, який на той момент тримав прилад, пронизливо вереснувши, впустив його у багнюку, яка на дорозі сягала щиколоток. Він похитнувся і був би впав, якби його не підхопили. А він лише ледь чутно бурмотів:

– Ох, ох, святенький Боже... воно... воно...

На бідолаху посипався шквал запитань, і лише Генрі Влєр здогадався витягти з багна трубу і протерти окуляр. Куртіс же впав у якесь зачпєнєння, тож навіть найпростіші відповіді коштували йому величезних зусиль.

– Більше за клуню... все гі з витких канатів... всьо таке наформу їк яйце куряче, лишень більше за всьо на світі, десятки ніг, тагі джі, гі закриваються, кгда він ступає... ніц твердого – як холодець, всьо з тих поскручуваних витких шнурків... і здоровеннецькі очі на нім... десїть чи дванаїцїть ротів, ци хоботів стирчат по боках, здорові, як труби від буржуйки, і весь час відкриваються і закриваються... сірі самі, а по них пурпурні круги... і Боженьку наш небесний, ті пвлиця згори!..

